

Dato: 31.10.18

Valgemner: Endelig innstilling fra Institutt for privatrett om valgemner som skal tilbys i perioden H2019 – H2023

Det var våren 2018 i alt 24¹ valgemner med ansvarlig faglærer tilknyttet Institutt for privatrett. Antallet skulle opprinnelig reduseres til 17 for perioden H2019 – H2023. Senere er emnet JUS5670 Electronic Commerce Law besluttet nedlagt utenom prosessen med reduksjon av antall valgemner. Nytt emne til erstatning for dette vil ligge til Institutt for offentlig rett. Antallet valgemner i IfPs nye portefølje er derfor redusert fra 17 til 16.

Instituttet foreslår ingen nye valgemner. Det betyr at syv nåværende valgemner må tas ut av instituttets portefølje.

Instituttets forslag bygger på kriteriene i Valgemnegruppens delrapport 2 punkt 2.4. Noen kriterier oppgis å være absolutte, mens andre har preg av hensyn som skal tillegges vekt. I tillegg til de kriterier og hensyn som nevnes i rapporten, har vi også sett hen til om viktige emner ivaretas ved annet juridisk fakultet eller ikke.

Alle ansatte ved instituttet ble invitert til å komme med innspill til prosessen. Ledelsen ved instituttet har hatt samtaler med en del berørte faglærere. Juridisk studentutvalg ble invitert med i starten av instituttets arbeid med saken. Instituttet har ikke fått tilbakemelding fra JSU om medvirkning i prosessen.

I det foreløpige forslaget fra instituttledelsen datert 25. juni 2018 ble følgende emner i foreslått nedlagt:

1. JUS 5831 Environmental Law and Economics
2. JUS5720 Samerett
3. JUS5870 European Labour Law
4. JUS5852 International Commercial Arbitration
5. JUS5260/JUR1260 English Law of Contract
6. JUS5660 Intellectual Property Law in the Information Society
7. JUS5240/JUR 1240 Comparative Private Law

Om begrunnelsene for nedlegging vises det til foreløpig innstilling av 25. juni 2018. I instituttets interne høringsprosess frem mot 1. september 2018 kom det opp motforestillinger mot nedlegging av JUS5870 European Labour Law og JUS5240/JUR1240 Comparative Private Law.

---

¹ I tillegg kommer prosedyrekonkurransen og tysk for jurister, men disse er utenom kvoten.

Instituttledelsen har ikke funnet disse motforestillingene så tungtveiende at noen av de to emnene kan beholdes på bekostning av andre emner som i så fall måtte legges ned i stedet.

Etter høringsfristens utløp har instituttledelsen mottatt en henvendelse fra Lee A. Bygrave, som er ansvarlig for emnet JUS5260/JUR1260 English Law of Contract. Lee har forskningstermin fra sommeren 2018, og oppholder seg i Australia. Han har derfor ikke fulgt høringsprosessen på nært hold. I epost 16. oktober 2018 gir Lee uttrykk for overraskelse over forslaget om nedlegging av English Law of Contract. Han gir uttrykk for at emnet er svært viktig, og opplyser at det har meget stor oppslutning blant studentene. Etter henvendelsen fra Lee har instituttledelsen sett nærmere på premissene for forslaget om nedlegging. Vi er kommet til at forslaget beror på en misforståelse og en feiltolking av det tallmaterialet som ligger til grunn. Emnet har hittil vært undervist hvert semester. I den oversikten den over antall studenter som er grunnlag for forslaget om nedlegging, har vi feiloppfattet semestertallene som årstall. Når tallene tolkes riktig, viser de en oppslutning som gjør nedlegging uaktuelt. Dette gjelder selv om sammenligningen med andre emner kanskje kan halte litt fordi undervisning hvert semester i seg selv kan medføre høyere årlig oppslutning enn undervisning annet hvert semester, som ellers er det vanlige for valgemner. For å redusere ressursbruken i emnet, foreslår vi i samråd med Lee som fagansvarlig overgang til undervisning i faget annet hvert semester. Vi foreslår denne endringen uten at vi foreslår nedlegging av et annet valgemne som følge av at English Law of Contract beholdes. Overgang til undervisning annet hvert semester vil innebære en undervisningsmessig ressursbesparelse som ligger nær opp til besparelsen ved nedlegging av et emne som i dag undervises årlig. Vi håper fakultetet kan godta denne løsningen. Selv om antall valgemner i IfPs portefølje blir 17 i stedet for 16, vil Instituttets samlede ressursbruk bli omtrent som om vi hadde tatt ut et annet emne og beholdt English Law of Contract med undervisning hvert semester som i dag.

Institutt for privatrett foreslår etter dette følgende valgemner for perioden H2019 – H2023 (listet opp i en rekkefølge som i utgangspunktet, men ikke fullt ut, følger antall studenter):

1. JUS5511/JUR1511 Arbeidsrett – den individuelle del
2. JUS5220/JUR1220 Bygge- og entrepriserett
3. JUS5260/JUR1260 English Law of Contract
4. JUS5630/JUR1630 Privacy and Data Protection
5. JUS5512/JUR1512 Arbeidsrett – den kollektive del
6. JUS5801 Selskapsrett
7. JUS5310/JUR1310 EU Competition Law
8. JUS5810 Opphavsrett
9. JUS5820/JUR1820 Patent- og varemerkerett
10. JUS5230/JUR1230 International Commercial Law
11. JUS5641/JUR1641 Robot Regulation (usikker på koder og navn på faget etter endring)
12. JUS5650 Cybersecurity Regulation
13. JUS5680 Internet Governance
14. JUS5280/JUR1280 Internasjonal privatrett
15. JUS5251 Ekspropiasjonsrett

16. JUS5880 Finansmarkedsrett

17. JUR1285 Innføring i markeds-, konkurranse- og immaterialrett

Med hilsen

Trygve Bergsåker
instituttleder

John Asland
nestleder

Førebels innstilling på valemneportefølje

NIFS har 14 valemne. Ramma frå dekanen er 10. Nedanfor følgjer mi førebels innstilling, som reiser ulike faglege dilemma, delvis fakultetsrelaterte og delvis knytt til fleire institutt og dei særskilde mastergradane.

1. Offentlige anskaffelser, stort studentoppmøte, nystarta fag, blir vidareført
2. Forsikringsrett, relativt stort oppmøte og del av instituttsatsing på eksternfinansiert stilling i faget, blir vidareført
3. Marine Insurance, altså sjøforsikringsrett, relativt bra studentoppmøte, må sjåast i samanheng med satsinga på forsikringsrett og på vidareføring av sjørettskompetansen, blir vidareført
4. EU Substantive Law, relativt stort studentoppmøte, skal leggjast om som del av institutt og fakultetssatsing på EU External Relations – spesialisering på EUs ytre rettslege samband, inkludert EØS, knytt til tilsettinga av Christophe Hillion
5. Konkurs- og panterrett, relativt populært, valemne på lågare nivå, sentral formuerett, bør vel vidareførast
6. Maritime Law: Liability and Insurance
7. Maritime Law: Contracts
8. Sjørett: Kontrakter
9. Sjørett: Ansvar og forsikring
Dei fire sjørettsfaga, det historiske grunnlaget for instituttet, har litt varierende, men til dels relativt bra studentoppmøte. Dei engelskspråklege er knytta til instituttets mastergrad. Faga som er parallelle engelsk- og norskspråklege bør vidareførast som to parallelle sjørettsfag, der hovuddelane av pensum i dei no delte faga, blir slått saman til eitt sjørettsfag på engelsk og eitt på norsk
10. International Investment Law, relativt godt studentoppmøte, moderne viktig fag, pensum skal reviderast noko, blir vidareført
11. Petroleumskontrakter, relativt godt studentoppmøte, har tidlegare hatt endå større oppslutning. Det kan igjen bli tilfelle med heilt nyskriven pensumbok, som utvidar faget noko, blir vidareført
12. Petroleum Law, relativt bra studentoppmøte, bør ajourførast fagleg, er styringsfaget i petroleumsværksemda, må vidareførast som del av ønsket om eksternfinansiering av petroleumsrettsforskning, blir vidareført i revidert stand
13. International Climate Change and Energy Law, relativt bra studentoppmøte, bør vurderast saman med eller samordnast med International Environmental Law, i vår energiomleggingstid bør det kanskje utviklast eit meir spissa energirettsfag, bør vidareførast

14. Law of the Sea, relativt ny satsing, desverre for lågt studentoppmøte, bør vidareførast som del av generell internasjonalt retta portefølje på fakultetsnivå? For instituttet kan det ikkje vidareførast med den noverande ramma

Oppsummering

Samanslåing av sjørettsfaga og innstilling av Law of the Sea tar omfanget ned til 11 fag. Dersom ikkje International Climate Change and Energy Law kan leggjast i ein generell internasjonalt retta fag-kvote, og gjerne saman med Law of the Sea, bør vel Konkurs- og panterett innstillast endå det har bra oppmøte fordi det ikkje står så sentralt i dei særskilde faglege satsingane på instituttet.

Ola Mestad
Instituttleiar

Hei Kristin,

Vi held fast ved vår førebels innstilling slik at den er endeleg. Eit viktig poeng som var oppe i instituttleiarmøtet, men vel ikkje er nemt i referatet var at valfaget English Law of Contract bør haldast oppe både fordi det er viktig kontraktsrett og fordi det er eit av dei få faga der ein god del utanlandske studentar møter ein god del norske studentar.

Eg er lei for seint svar. Lykke til med sluttarbeidet.

Beste helsing

Ola

Oslo, 2 October 2018

Subject: Position of the Norwegian Centre for Human Rights (NCHR) on the elective courses process

Introduction

This document contains the position of NCHR concerning the process of reduction of elective courses; it provides a list of electives that will be continued, the position of NCHR regarding the process of reduction and its effects, proposal for two new courses, and contains a clarification regarding the course JUS5912 - Legal Writing and Oral Advocacy in International Law.

Elective courses at the Centre

The Norwegian Centre for Human Rights has a quota of three courses, as part of the elective courses reduction framework. Currently, the academic staff at the Centre are responsible for three courses, namely:

1. Maja Janmyr, Utlendingsrett, JUS5120/JUR1120
2. Gentian Zyberi, International Humanitarian Law (The Law of Armed Conflict) JUS5730/JUR1730
3. Maria Lundberg, International Human Rights Law: Institutions and Procedures, JUS5710/JUR1710

All three courses have a rather high attendance number (way above 50) and will be continued.

The NCHR position

Given the existing framework and the current situation, the reduction of elective courses at the Faculty does not immediately affect the teaching at the Centre, or the Master Program on the Theory and Practice of Human Rights. There are no elective courses led by our academic staff or which are essential for the Master program that would need to be discontinued.

However, we would like to highlight some difficulties with the current reduction of elective JUS-coded courses. Being assigned a quota of three courses imposes a limitation on the Centre, which negatively affects the possibility for our academic staff to develop new courses on relevant areas on law and social sciences. The difficulties with integration of social sciences into our law courses, given the multi-disciplinary nature of the academic staff at the Centre, and the reduced number of courses would negatively affect the ability of some of our staff to fulfil their teaching duties.

Postadresse:
Postboks 6706
St. Olavs plass 5
0130 OSLO Norge

Besøksadresse:
Cort Adelers gate 30
0254 OSLO Norge

Tlf.: 228 42001
Faks: 228 42002
E-post: info@nchr.uio.no
www.jus.uio.no/smr

New courses

The Centre suggests the adoption of two new courses, namely Economic, Social and Cultural Rights (Peris Jones), and Philosophy of Human Rights (Jakob Elster). These courses address very important areas of knowledge that are relevant to law students and students with other backgrounds, including our human rights Master program; they will combine social sciences, legal, and philosophical approaches. At the same time, the establishment of these courses will further help in addressing the fulfillment of teaching duties.

Cross-Faculty coordination and cooperation

The working group on elective courses had foreseen the possibility for difficulties in the process, given that there are several courses which while nominally relevant to a specific area of law which falls under the purview of one department, are led by staff that is currently located in another department. This means making hard choices concerning the electives that will be continued. While cross-department cooperation is desirable and might increase the quality of our courses, the quotas might negatively affect such cooperation. NCHR supports such cooperation and would like to explore possibilities for our staff to contribute to some of the human rights' focused courses at the Faculty, depending on the teaching and research interests of our staff and existing courses. At the same time, NCHR needs to have the possibility to develop a teaching portfolio which serves the needs of the students at the Faculty of Law and allows our academic staff to fulfil their teaching duties. Finally, it would have been desirable to have had a report from the Faculty working group on internationalization, as an additional benchmark to be used in the process of reduction of elective courses and eventually reorganization of the teaching curriculum at our Faculty.

Explanation regarding the course Legal Writing and Oral Advocacy in International Law, JUS5912

This course is not included in the list of courses, which go into the selection of electives. JUS5912 is a skills learning course, aimed at getting the students to develop their legal and oral advocacy skills in international law, learn more about international legal proceedings, especially those before the International Court of Justice and the International Criminal Court, and prepare them for potential moot courts they can participate in representing our Faculty. As course leader, I have put significant efforts and hours in improving the course over the last three years. Currently, I am considering preparing a textbook for this course, since there are no good textbooks covering international legal practice, given that most are nationally focused. JUS5912 fits well with continuous efforts at the Law Faculty to improve and increase skills-based learning.

This course has already been taken out of the general assessment of electives, being related to the moot court course (JUS5041 – Prosedyrekonkurranser; and, JUS5040 – Moot Court). As such, the course does not affect IOR's allocated number of elective courses. Finally, by way of clarification, as course leader, I have not agreed to the course being discontinued.

Kind regards,

Gentian Zyberi

Head of Department, Norwegian Centre for Human Rights

Institutt for offentlig retts svar på høringsrunden i forbindelse med fakultetets vedtak om reduksjon av valgemner

Oversikt over prosess på fakultetet, valgemner og kriterier:

Fakultetet (dekanat og styret) har bestemt at antall valgemner for rettsvitenskapelige fag skal ned fra 71 til 50. Emnene er fordelt instituttvis etter hvem som er fagansvarlig lærer. IOR har 26 emner, men har etter fakultetets siste vedtak fått en ramme på 21. Mange valgemner berører fagområder som går på tvers av instituttgrensene. Noen valgemner er også i særlig grad knyttet til forpliktelser fakultetet har med eksterne samarbeidspartnere eller forskningsprosjekter. Det har vært tatt hensyn til dette underveis i prosessen, men det er viktig at det tas hensyn til det også etter at instituttens prioriteringer er klare.

Alle ansatte og særlig de fagansvarlige for valgemnene har vært invitert til å kommentere særlig egne fag eller de fag de har en faglig interesse i. Instituttet har gjennomført ett instituttmøte med plenums- og gruppediskusjoner om instituttets portefølje av valgemner. Gruppene var inndelt faglig tematisk (straff og prosess, menneskerettigheter og velferd, internasjonale fag, andre sentrale offentligrettslige fag). I tillegg har instituttet fått inn noen kommentarer fra de respektive fagansvarlige lærere. Instituttledelsen har oppfordret til at man samtidig med den pålagte behandlingen av forslag til reduksjonen av antall valgemner gjennomgår alle fag med henblikk på oppdatering, endring og eventuell sammenslåing av fag og vurderer forslag til nye fag innenfor den rammen vi har.

Følgende valgemner har ansatte ved IOR fagansvaret for i dag:

Barnerett, Helse rett, Diskriminerings- og likestillingsrett, Trygderett, Sosialrett, Menneskerettigheter, Konflikthåndtering, Bevisteori, Forhandlinger, Skatt I, II (bedriftsskatterett) og III (internasjonal skatterett), Lovgivningslære, Kommunalrett, Rettshistorie, Naturressursrett i et miljøperspektiv, Allmenn rettsteori, Refugee and asylum law, Women's Law and Human Rights. Human Rights and Counter-Terrorism, The Right to Peace, Public International Law, International Criminal Law, International Constitutional Law and Democracy, International Environmental Law, International Trade Law, Comparative Public Law.

Forslag om nye emner: Law and Technology (Malcolm Langford), International Courts (Andreas Føllesdal, Geir Ulfstein), Politi- og påtalerett (Synnøve Ugelvik), Supreme Courts: Politics and the Rule of Law in Europe: Past, Present, Future (Marit Halvorsen), International Law and International Relations (Malcolm Langford, Cecilia Bailliet, Jørgen Skjold), Empiriske rettsstudier (Malcolm Langford).

Fakultetskomiteen som har gjennomgått fakultetets valgemneportefølje og foreslått reduksjonen, har foreslått at det bør legges vekt på antall eksamensmøtte studenter over de siste fire år (det fremgår av statistikk som er delt ut fra fakultetet), betydning for sammenheng

med andre fag (PIL-programmet, valgemenne-pofiler mv), samfunnsmessig relevans og fag- og forskningsutvikling. For instituttets del har det vært lagt vekt på faglig spredning innenfor instituttets og de ansattes fagområder. Instituttets ansatte har vært oppfordret til å vurdere om valgemenne kan slås sammen, om de kan gå annet hvert år, om pensum kan revideres, og om noen fag kan vente til neste 4-års periode.

Instituttets vurderinger

Følgende valgemenne har over de siste 4 år hatt et snitt i eksamensdeltakelse på 50 + : *Barnerett, Helserett, Refugee and asylum law, Skatterett I, Konflikthåndtering, Diskriminerings- og likestillingsrett, Trygderett, Women's law and human rights, Human rights and counter terrorism, The right to peace, Public international law, International constitutional law and democracy*. Alle disse foreslås videreført ut fra så vel oppslutning som samfunnsmessig relevans og betydning for fag- og forskningsutvikling. Alle emnene preges av aktiv fagutvikling. De er knyttet til forskningsmiljøer og har god tilgang på lærerkrefter. To av disse, 'Human rights and counter terrorism' og 'The right to peace', alternerer og går annet hvert år. De bør derfor betraktes som ett valgemenne tilsammen. Det vil si at denne gruppen består av tilsammen *11 valgemenne*. Det anbefales at alle disse valgemenne tas med videre.

Ett valgemenne, *Skatterett I*, bør kommenteres særskilt. Faget var tidligere obligatorisk. Det har stor samfunnsmessig relevans, og stor oppslutning som valgemenne. Andre valgemenne i samme fagområde er *Skatterett II (Selskapsskatterett)* og *III (Internasjonal skatterett)* som begge har mindre oppslutning (38 og 21). Instituttet vurderer det slik at alle tre skatterettsfag er sentrale med hensyn til den offentlige og samfunnsmessige regulering av økonomi og særlig næringsliv og nødvendige elementer i finansieringen av velferdsstaten og andre felles infrastrukturer i samfunnet. *Skatterett II (Selskapsskatterett)* og *III (Internasjonal skatterett)* kan vurderes slått sammen, eller at de tilbys annet hvert år. Av samfunnsmessige hensyn bør det være undervisningstilbud i alle tre skattefag. Uten et relativt bredt undervisningstilbud i faget ved Det juridiske fakultet, har private lærekrefter ved BI monopol på å utdanne fremtidens skattejurister, og det antas å være mer privatrettslig rettet. Det er ansatt én professor med skatterett som hovedansvar. Han dekker undervisningen i alle tre fag. Selv om den aktuelle ansatte kan gjøre annen undervisning vil det på det nåværende tidspunkt ikke frigjøre så mange ressurser til annen undervisning dersom *Skatterett II* eller *III* ble nedlagt. Instituttet foreslår derfor at alle tre fag inntil videre opprettholdes, men dersom rammen på 21 valgemenne skal holdes, kan *Skatterett II* tilbys annet hvert år.

Rettslig bevisteori er et relativt nytt fag med god oppslutning (46). Det regnes som sentralt og viktig for fagmiljøet og for videre forskning på området. Man regner med at det får en økende oppslutning. Det foreslås opprettholdt.

Faget *Forhandlinger* er nytt og har foreløpig hatt begrensninger i påmeldingen. Det er knyttet til faget *Konflikthåndtering*, se ovenfor. Begge regnes som faglig viktige og som en del av faglig utvikling på prosessområdet. *Forhandling* har en generell faglig metodikk og er et fag

som går på tvers av mange rettsområder. Utviklingen av faget har i særlig grad vært knyttet til utviklingen av et forslag til en SFU. IOR har faget med på sin liste, men foreslår samtidig at dette faget ansees som fakultetets ansvar å ta videre.

International Criminal Law (42), *International Environmental Law (38)* og *International Trade Law (25)* omhandler alle samfunnsmessig viktige tema. Alle tre er viktige på valgprofilene på PIL-programmet. Instituttet har ansvaret for den internasjonale mastergraden Public International Law. Den har hatt god oppslutning, og studentene har vist god gjennomføringsevne. Programmet er avhengig av at det er et visst antall valgемner å velge mellom for studentene. Det bør derfor utvises forsiktighet med hensyn til å redusere de internasjonale fagene for mye. De norske masterstudentene i rettsvitenskap skal nå også ha minst ett engelskspråklig valgемne. Det har gitt økt oppslutning om emnene, og det er en god arena for kontakt mellom norske og utenlandske studenter ved fakultetet. IOR ønsker å opprettholde alle tre valgемnene, men International Trade Law har relativt lav deltakelse og foreslås derfor tilbudt annet hvert år dersom rammen på 21 valgемner totalt skal opprettholdes.

Faget *Naturressursrett i et miljøperspektiv* har liten oppslutning og kan neppe opprettholdes. Det engelske faget *International Environmental Law* er dermed det eneste miljørettsfag på valgемnesiden. Det taler i seg selv sterkt for å opprettholde dette faget.

PluriCourts-miljøet har et sterkt ønske om å utvikle et valgемne om *International Courts* for å utnytte den kompetansen som ligger i miljøet, men det er ikke levert inn et konkret forslag til et slikt fag. IOR foreslår at PluriCourts-miljøet bidrar innenfor flere av de engelskspråklige fag med den relevante kompetansen. Det er allerede artikler om internasjonale domstoler med på pensum i flere fag. Dette kan utvikles videre. PluriCourts kan samtidig bruke noe tid på å utvikle et forslag til et eget valgемne på dette området.

De internasjonale valgемnene er spredt på fire av instituttene. Det har vært ett møte for å forsøke å koordinere og se på mulige sammenslåinger. Etter den instituttvise gjennomgangen bør fagene diskuteres samlet for å vurdere om det er mulig å slå sammen noen av fagene.

Faget *Sosialrett* har liten oppslutning, men har viktige elementer og bør videreutvikles til et *velferdsstatsfag*. Det foreslås at deler av faget *tas inn i trygderettsfaget* for den neste perioden. Samtidig kan det arbeides videre med forslag til et nytt valgемne om velferdsstatsrett som senere kan foreslås.

Kommunalrett er et fag med liten oppslutning, men det er et viktig fag, og vi har et visst nasjonalt ansvar for å vedlikeholde og tilby det. Det er pr i dag lite undervisning i faget, og det foreligger ikke klare planer for å utvide dette. Det foreslås opprettholdt, men tilbudt annet hvert år. Dersom fakultetet overtar ansvaret for to av de andre foreslåtte emnene, kan dette faget tilbys hvert år.

Lovgivningslære er et relativt nytt fag som ble startet i forbindelse med at Inge Lorange Backer kom tilbake til fakultetet etter to år som leder av Lovavdelingen i Justisdept. Faget har ikke hatt stor oppslutning, men er nå knyttet til det nye Klarspråk-prosjektet der det nå er i ferd med å bli ansatt en ny førsteamanuensis i full stilling. Det bør derfor opprettholdes av hensyn til fagets store samfunnsmessige relevans og den aktuelle interessen og behovet for fagutvikling på området og for prosjektet. Det foreslås opprettholdt, men det er et fag fakultetet bør ta ansvar for videreføringen av fordi det er i fakultetets interesse å opprettholde det ut fra de forpliktelsene fakultetet har påtatt seg i forbindelse med Klarspråk-prosjektet.

Comparative Constitutional Law (15) har hatt en lav deltakelse. Det foreslås at det utgår, men elementer av det dekkes allerede eller kan tas inn i International Constitutional Law og Public International Law.

Fagene *Menneskerettigheter*, *Naturressursrett i et miljøperspektiv* og *Allmenn rettsteori* har liten oppslutning og har innhold eller perspektiver som delvis tas videre i andre valgemner eller obligatoriske fag. De foreslås nedlagt for neste periode.

Forslag på nye fag

Strafferettsmiljøet ønsker videre å opprette et nytt fag, *Politi- og påtalerett*. Dette faget er det stor interesse for i fagmiljøet. Flere av instituttets faste vitenskapelig ansatte vil være med å undervise i faget. Dette vil i langt større grad gi studentene innblikk i forskningsfronten enn det som nå er mulig å få til i de obligatoriske fagene strafferett og straffeprosess som i så vesentlig grad har blitt nedskalert som obligatoriske emner. (Straffeprosessrett og strafferett har blitt omtrent halvert i antall studiepoeng gjennom de siste årene, og har i dag kun 10 stp. hver.) Politirett (10 stp.) og påtalerett (20 stp.) undervises i dag ved UiB, og er blant fakultetets desidert mest populære valgfag. En er kjent med at jusstudenter fra UiO flytter over til Bergen for å ta faget, fordi det anses som svært relevant for karriere innen påtalemyndighet og domstol. Rektor ved Politihøgskolen og Riksadvokatembetet oppfordrer fakultetet til å opprette faget. Særlig sistnevnte understreker et ønske om å bidra med både faglige og personelle ressurser til fagutviklingen og undervisning. Politi- og påtalerettsfagene i Bergen har bidratt til å bygge et langt sterkere fagmiljø, som bidrar til økt samarbeid, formidling og eksterne søknader, men også i forhold til rekruttering til fakultetet, derunder av stipendiater. Det er en vesentlig mangel ved jussutdanningen i Oslo at det ikke er muligheter til fordypning innen fagområder som er så sentrale for samfunnet. Juristene som arbeider i de ulike delene av strafferettssystemet, er med på å forvalte den mest inngripende delen av statens maktapparat. I tillegg til fordypning i straffeprosessuelle emner tar valgemnet sikte på å gi studentene refleksjonsgrunnlag for det samfunnsoppdraget som ligger i strafferettssystemet. Politi- og påtalerettsfaget har åpenbart stor samfunnsmessig betydning. Det foreslås opprettet.

Opprettelsen av faget er viktig også fordi det er ønskelig å opprette en strafferettslig profil for studiet, som kan bestå av bevisteoriemnet, Politi- og påtalerett, for eksempel et av skatterettsemnene, International Criminal Law, Konflikthåndtering, praksisemne hos JURK

eller JussBuss, Moot Court, Internet Governance, Privacy and Data Protection, Utlendingsrett, valgmemner fra kriminologi- og retts sosiologiporteføljen ved IKRS, og/eller menneskerettslige fordypningsemner. Arbeidet med en strafferettslig profil er i oppstartsfasen, men er i alle tilfelle avhengig av et grunnleggende politi- og påtalerettsfag. Det er også foreslått et nytt emne i *rettspsykologi* som kunne gå inn i en slik profil. Dette er også et viktig emne, men det foreslås at det arbeides videre med utviklingen av faget, og at det kan vurderes tatt med i en senere omgang.

Law and Technology er et nytt og viktig fagfelt med økende bruk av roboter, overvåkning, internett og digitalisering i offentlig forvaltning og ved domstolene. Det har potensielt omfattende konsekvenser for en rettsstatlig forvaltning, men det er også et tverrgående område med både offentlig- og privatrettslige aspekter. Det bør utvikles nye valgmemner om dette. Malcolm Langford har levert et forslag til et fag om *Law and Technology*. Instituttet er enig i at det bør være et slikt fag som er forankret i offentlig rett og med tilknytning til IOR. Samtidig er det behov for å diskutere og koordinere fagutviklingen på dette området blant de som er engasjerte i den på tvers av instituttene. Fagområdet har framtidig stor samfunnsmessig betydning, og det foreslås opprettet. Fagansvarlige Malcolm Langford har avtalt med Tobias Mahler på Ifp at dette faget kan erstatte et av hans tidligere fag. IOR fikk på denne bakgrunn utvidet sin ramme for valgmemner fra 20 til 21.

Retts historie (21) heter egentlig *Norsk forfatningshistorie*. Det har for få studenter til at det bør videreføres ut fra de retningslinjene som fakultetet har vedtatt. Det samme miljøet har foreslått et engelskspråklig fag *Supreme Courts, Politics and the Rule of Law in Europe: Past, Present, Future* som dekker noe av det samme fagområdet, men i en internasjonal kontekst. Det er interessant med et engelskspråklig valgmemne på dette området. Det kommer både norske og internasjonale studenter til gode. Det foreslås at dette faget opprettes, men holdes annet hvert år.

Under arbeidet med denne prosessen er det kommet ytterligere et forslag om et nytt valgmemne, *International Law and International Relations*, fra Cecilia Bailliet, Malcolm Langford og Jørgen Skjold. Sentralt i dette faget er å vise en bredere utvikling, kontekst og begrunnelse for internasjonal rett. Internasjonale organisasjoner og institusjoner vil trekkes inn. Det skal også bygges opp slik at det kan tas av så vel samfunnsvitere som jurister. De som foreslår det peker på at det har flere formål og målgrupper: 1) En slik vinkling av internasjonal rett er etterspurt av de som driver INTER 3090 på SV-fakultetet. Her kan et slikt fag bli obligatorisk og få 15-20 studenter pr år, 2) Det er behov for et slikt fag på PIL-programmet. 3) Det vil være relevant for juss-studenter som ett av valgmemnene, 4) Det kan være svært relevant for ferdig utdannede jurister som jobber i sentraladministrasjonen og relevante direktorater. Faget er helt klart interessant og bør tilbys, men det kom med seint i prosessen, og instituttet har ikke funnet plass til det innenfor rammen på 21 valgmemner. Det bør arbeides videre med utviklingen av faget blant annet for å se om det kan kombineres med andre fag.

Valgemnet *Empiriske rettsstudier* er foreslått av Malcolm Langford i samarbeid med flere ansatte på Ikrs. Faget vil bli foreslått fra Ikrs.

Oppsummering og konklusjon:

Fakultetet har bedt institutt for offentlig rett om å levere et forslag på 21 valgemner som vil gå fra høsten 2019. Ut fra dette foreslås følgende valgemner beholdt fra IOR:

1. Barnerett
2. Diskriminerings- og likestillingsrett
3. Forhandlinger
4. Helserett
5. Human Rights and Counter- Terrorism (tilbys annet hvert år)
6. International Criminal Law
7. International Constitutional Law and Democracy,
8. International Environmental Law,
9. International Trade Law (tilbys annet hvert år)
10. Kommunalrett (tilbys annet hvert år)
11. Konflikthåndtering
12. Law and Technology
13. Lovgivningslære,
14. Politi- og påtalerett
15. Public International Law
16. Refugee and asylum law
17. Rettslig bevisteori
18. Skatt I
19. Skatt II
20. Skatt III (tilbys annet hvert år)
21. The Right to Peace (tilbys annet hvert år)
22. Trygderett (med noe fra sosialrettsfaget)
23. Supreme Courts, Politics and the Rule of Law in Europe: Past, Present, Future (annet hvert år)
24. Women's law and human rights

Konklusjon:

1. Til sammen blir dette 21 valgemner dersom valgemner som bare går annet hvert år regnes som 1/2 valgemne.

2. IOR foreslår at valgemnene Lovgivningslære og Forhandlinger ansees som fakultetets ansvar slik at de kan tas av listen ovenfor. Det vil bety at de fire fagene Kommunalrett; Skatt III (internasjonal skatterett); Supreme Courts, Politics and the Rule of Law in Europe: Past, Present, Future; og International Trade Law som nå er satt opp annet hvert år, vil kunne tilbys hvert år.

Dersom bare ett av de foreslåtte valgemnene ovenfor aksepteres som fakultetets ansvar, foreslår IOR at fagene *Skatterett III* og *International Trade Law* tilbys hvert år. Det understrekes at også *Kommunalrett* er et fag av samfunnsmessig stor betydning som det er i fakultetets interesse å tilby hvert år.

Begrunnelse for pkt.2:

Flere av valgmenene ovenfor har en sterk tilknytning til fakultetspolitiske prioriteringer og til eksternt finansierte prosjekter. Det gjelder i særlig grad valgmenene *Lovgivningslære* og *Forhandlinger*.

Lovgivningslære som er knyttet til Klarspråk-prosjektet, er finansiert av Kommunal- og moderniseringsdepartementet over 10 år. Fakultetet har forpliktet seg til å drive med faglig utvikling innenfor området klarspråk og lovgivningslære også slik at det må komme til uttrykk i undervisningsfag. Valgemnet lovgivningslære skal ivareta den oppgaven.

Valgemnet *Forhandlinger* har en sterk tilknytning til fakultetets arbeid med en søknad for et Senter for fremragende undervisning (SFU) og det pedagogiske utviklingsarbeidet som skal gjøres der. Dette valgemnet drives med mye case-basert og praktisk orientert undervisning og har derfor en begrenset ramme for antall studenter for å kunne ivareta sitt formål. Det er sentralt for en SFU-satsning å ha slike fag. Det er også utpreget tverrfaglig innenfor rammene av rettsvitenskap ved hele fakultetet og ikke bare knyttet til IORs fagområder.

Tilleggs kommentarer om fagutvikling:

Fagene *Sosialrett/Velferdsrett*, *Rettspsykologi* og *International Courts* bør det arbeides videre med utviklingen av. Det foreligger foreløpig ikke tilstrekkelig klare fagplaner. Det foreslås at det kan arbeides videre med disse slik at de eventuelt kan foreslås neste gang. Faglærerne i *Sosialrett* og forslagsstiller til *Rettspsykologi* ønsker likevel at disse fagene bør kunne tilbys i neste periode. Dersom fakultetet finner plass til det, støtter IOR det. Forslagsstillerne for *International Courts* aksepterer at faget kan vente.

Kommunalrett er et viktig fag med en sterk tradisjon på institutt og fakultetet, men det har hatt relativt liten studentdeltakelse de siste år. Det har heller ikke vært gitt så mye undervisning. Det er et fag av stor samfunnsmessig betydning som bør tilbys hvert år.

Comparative Constitutional Law foreslås ikke tatt med i denne omgang. Ansvarlig faglærer mener at tilbudet bør opprettholdes fordi det er et viktig fag både for norsk statsrett og for internasjonal rett.